

Näppäripedagogiikka osana korkeakoulutusta

Annika Mylläri

Keski-Pohjanmaalla ilmenevä viulunsoitto- ja kansanmusiikkiperinne on Museoviraston tunnustama aineettoman kulttuuriperinnön ilmiö. Alueen kulttuuri- ja koulutus toimijoiden yhteisenä tavoitteena on ylläpitää ja mahdollistaa viulunsoittoperinteen jatkuminen Kaustisella ja Keski-Pohjanmaan alueella. Alueen musiikkiperinteen elinvoimaa on osaltaan vahvistanut kaustislaisen viulistin ja pedagogin Mauno Järvelän (Järvelä ym. 2014) 1980-luvulla kehittämä yhteisöllinen näppäripedagogiikka, joka korostaa tekemällä oppimista, matalaa osallistumiskynnystä ja yhteismusisointia. Museovirasto on hyväksynyt näppäripedagogiikan osaksi aineettoman kulttuuriperinnön ”hyviä käytäntöjä” (Museovirasto 2017).

Centria-ammattikorkeakoulun kansanmusiikin oppisisältöjä on kehitetty yhteistyössä Kansanmusiikki-instituutin kanssa jo vuosikymmeniä. Vuodesta 2018 alkanut suunnitelmallinen hankeyhteistyö on nostanut esiin paikalliset musiikkiperinteet, perinteenkantajat sekä elävän perinnön siirtymisen sukupolvelta toiselle. Aineeton kulttuuriperintö on käsitteenä esillä myös Centrian strategiassa (2025–2028). Centrian musiikkipedagogikoulutuksen opiskelijoiden on syksystä 2025 lähtien ollut mahdollista perehtyä Kaustisella kehitettyyn näppärimetodiin ja siitä kumpuavaan yhteisölliseen pedagogiikkaan suuntautumisvaihtoehtona. Oppisisällöt suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Näppärit ry:n kanssa, joka toimii näppäritoiminnan taustaorganisaationa mahdollistaen näppäripedagogiikkaan liittyviä työpajoja, kursseja ja yhteismusisointimahdollisuuksia.

Koulutuksen järjestäjät ovat pohtineet yhdessä näppäritoimijoiden kanssa muun muassa seuraavia kysymyksiä: Mitä tapahtuu, kun näppäripedagogiikan periaatteet ja metodit integroidaan korkeakoulun opetussuunnitelmiin ja arviointimenetelmiin? Millaisia mahdollisuuksia ja haasteita liittyy siihen, että näppäripedagogiikkaa opetetaan muodollisessa koulutuksessa? Tarkastelen seuraavassa nonformaalin ja formaalin koulutuksen eroja musiikin opiskelussa sekä aineettoman kulttuuriperinnön ja musiikkiperinteen merkitystä Centrian musiikkipedagogikoulutuksessa.

Tutkijapositio, käsitteet ja viitekehys

Tarkasteluni teoreettiseen viitekehykseen liittyviä käsitteitä ovat kuulumisen tunne, osallisuus ja osallistuminen. Nämä ilmentyvät ja muuttuvat aineettoman kulttuuriperinnön piirissä ja musiikkiperinneyhteisöissä yhdessä tekemällä – laulun, soiton ja tanssin välityksellä (Kömmus 2023). Tutkijapositioni rakentuu siitä, että toimin muodollisen musiikkikoulutuksen piirissä useassa johtamis- ja kouluttajaroolissa sekä muusikkona erilaisissa projekteissa yhdessä ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa. Kansallista ja kansainvälistä näkökulmaa toimintaani tarjoavat musiikkikoulutuksen visiotyöryhmän jäsenyys ja siihen liittyvä koko musiikkikoulutuksen kentän yhteinen kehittämistyö sekä aineettoman kulttuuriperinnön hanketyö.

Kulttuuriperintö koostuu aineellisista ja aineettomista perinteistä, jotka siirtyvät ja muuntuvat sukupolvien yli (Vihreälehto 2025), ja joiden vaalimista korostavat Unescon ja Faron sopimukset sekä Suomen kulttuuriperintöstrategia. Näissä perintö nähdään demokraattisen osallistumisen ja kestäväen kehityksen voimavarana (Unesco 2003; Euroopan neuvosto 2005; Valtioneuvosto 2023). Aineettoman kulttuuriperinnön suojelu perustuu Unescon yleissopimukseen. Suomessa alati laajenevaa elävän perinnön wikilistaa ja kansallista listaa ylläpitää Museovirasto. Nämä perintöprosessit ovat luonteeltaan poliittisia, virallisia ja auktorisoituja, ja musiikkiperinnöllä on niissä keskeinen asema (ks. Kärjä 2022). Musiikkiperinne viittaa sukupolvelta toisille välittyviin käytäntöihin, ja se käsittää yhteisöihin juurtuneita musiikillisia tapoja, ohjelmistoja ja opetuskäytäntöjä. Musiikkiperinne muovautuu ajan ja yhteisön mukana. (vrt. Unesco 2003; Lähdesmäki 2016; Vihreälehto 2023).

Yhteisöjä vahvistava kuulumisen tunne kytkeytyy identiteettiin, hyvinvointiin ja moninaisuuteen (Baumeister & Leary 1995; Lähdesmäki ym. 2016; Yuval-Davis 2006; Allen ym. 2021). Osallisuus puolestaan on sekä kokemusta että toimintaa, johon liittyvät osallistuminen, vaikuttaminen ja yhteisöllisyys (Isola ym. 2017; THL 2025). Osallisuus on keskeinen elementti myös kulttuuripolitiikassa ja koulutushankkeissa (Laes ym. 2018; Lähdesmäki 2021). Kuuluminen, osallisuus, osallistuminen ja yhteisöllisyys yhdistyvät kansanmusiikkiperinteen aktiviteeteissa – soitossa, laulussa ja tanssissa. Kuulumisen tunne voi syntyä siitä, että yksilö tunnistaa itsensä osaksi yhteisöä, joka jakaa musiikkirepertuaarin, esitystavat ja tarinat. Kuuluminen vahvistuu yhteisissä harjoituksissa ja tapahtumissa. Näissä tilanteissa vahvistuvat myös osallistuminen ja vaikuttamisen mahdollisuus, mikä puolestaan rakentaa osallisuutta. Tanssisoiton, tanssimisen ja yhteislaulun kaltaiset ritualisoidut tapahtumat korostavat yhteisöllisyyttä, sillä ne tuottavat myös sosiaalista pääomaa, kuten luottamusta, yhteisiä arvoja ja identiteetin vahvistumista (van der Merwe ym. 2022). Tullberg ja Saether (2022) pohtivat yhteisöjen merkitystä oppimisen tiloina pohjoismaisessa kansanmusiikkikonseptissa.

Kansanmusiikissa on historiallisesti nojattu pääosin mestari–kisälli-tyyppisen oppimisen ja yhteisöllisen esittämisen varaan. Nämä käytännöt voivat tuottaa jännitteitä koulutusjärjestelmien formaalien ja nonformaalien oppimisympäristöjen kanssa. Musiikkikasvatuksen tutkimuksessa on viime vuosikymmenten aikana korostettu, että oppilaitospohjainen formaali oppiminen, tavoitteellinen musiikkioppilaitosten ulkopuolinen nonformaali oppiminen ja arkipäiväinen informaali oppiminen voivat tukea toisiaan sekä toimia jatkumona, jonka raja-aitoja ylitetään jatkuvasti (Folkestad 2006; Virkkula 2016; Storsve 2024; Weatherly ym. 2024.)

Näppäripedagogiikan taustaa

Kaustislaisesta kansanmusiikkiperinteestä 1980-luvulla kehitetty näppäritoiminta on osaltaan turvannut perinteen jatkuvuutta, kehittymistä ja uusiutumista. Koulutuksen ja opetuksen myötä osaajien määrä on kasvanut ja pelimannimusiikin soittajien ja kansantanssin harrastajia on useampia satoja reilun 4000 asukkaan kunnassa. (KMI 2025.)

Mikä sitten erottaa näppäritoiminnan ja musiikkioppilaitoksen toiminnan toisistaan? Mauno Järvelän kehittämänä näppäripedagogiikka kytki musiikkikasvatuksen alueen omaan musiikkiperinteeseen, kun taas musiikkioppilaitoksiin vakiintuneet tavat opettaa ja opiskella musiikkia perustuivat tuohon aikaan enemmän eurooppalaiseen taidemusiikkikasvatukseen ja tavoitteelliseen instrumenttiopetukseen tasosuorituksineen. Järvelän oma muusikon ura oli kuljettanut hänet pelimanniperinteestä Sibelius-Akatemiaan, Suomen kansallisoppe-
ran orkesteriin ja Radion sinfoniaorkesteriin. Paluu Kaustiselle johti pedagogiseen pohdintaan ja Järvelä halusi mahdollistaa omaehtoisen musiikkiharrastuksen ilman pääsykokeita, tutkintotavoitteita tai kilpailua opiskelupaikoista, mikä tuohon aikaan oli tyypillistä. Hänen mukaansa jokaisella olisi oltava oikeus harrastaa musiikkia iästä ja osaamisen tasosta riippumatta. Lisäksi soittaminen olisi osa arkea, pelimanniperinne olisi osa oppisisältöjä ja yhteis-
soitto eri ikäisten kesken olisi toiminnan keskiössä. (Järvelä ym. 2014; Näppärit 2025.)

Neljän vuosikymmenen jälkeen näppäripedagogiikalla pyritään edistämään ”musiikista ja musiikin tekemisestä saatavan henkisen pääoman tasavertaista jakaantumista” lähtökoh-
tana se, että musiikin tekemisen tulisi olla osa ihmisen arkea ja kanssakäymisen muoto. Näppä-
reiden tavoitteena on tarjota musiikkiharrastus kaikille halukkaille, mahdollistaa yhdessä soittamiseen iästä tai tasosta riippumatta, ottaa pelimanniperinne osaksi oppisisältöjä sekä ”edistää rajatonta ja ajatonta musiikkikasvatusta”. (Näppärit 2025.) Neea Lamminmäki (2023) korostaa näppäripedagogiikkaa kestävyteen pyrkivänä musiikkikasvatustilofilofiana. Suku-
polvien välistä matalan kynnyksen yhteisopiskelua ja -esittämistä voi pitää sosiaalisesti kes-
tävänä musiikkikasvatuksena. Näppäritoiminta toimii myös suomalaisen musiikkikasvatuk-
sen lippulaivana kansainvälisesti.

Näppäripedagogiikka on kehitetty Centrian toiminta-alueella, Keski-Pohjanmaalla. Tiivis yhteistyö Näppäritoiminnasta huolehtivan Kansanmusiikki-instituutin kanssa luo luontevan pohjan näppäripedagogiikan sisällyttämiselle alueen korkeakoulun opinto-ohjelmaan. Tähänastinen toiminta on ollut nonformaalia eli suunniteltua ja tavoitteellista (ks. esim. Folkestad 2006), mutta oppimista ei ole mitattu opintopisteillä tai tasokokeilla, eikä näppäripedagogiikka ole aiemmin näkynyt minkään korkeakoulututkinnon oppisisällöissä. Centrian musiikkipedagogiopiskelijat ovat voineet keskittyä näppäripedagogiikkaan tai valita siihen liittyviä oppiaineita syksystä 2025 alkaen musiikkigenrestä riippumatta.

Suomalainen musiikkikoulutusjärjestelmä

Musiikkioppilaitoslaki (v.1968) mahdollisti musiikkikasvatustoiminnan peruskoulun ulkopuolella, ja melko kattava verkosto musiikkikouluja ja -opistoja tarjosi jo 1970-luvulla tavoitteellista opetusta yleissivistävän koululaitoksen ulkopuolella. Peruskouluun siirtyminen vähensi taito- ja taideaineita perusopetuksen yleissivistävässä koulutuksessa, ja sen rinnalle toivottiin täydentävää koulutusta (OPH 2014). Taiteen perusopetusta koskeva laki tuli voimaan 1992, ja sen tarkoituksena oli ohjata keskitetymin monimuotoista mutta pirstaleista

taidekasvatusjärjestelmää (OPH 2025). Musiikkikoulutuksen visioraportti antaa kattavan käsityksen nykyisestä musiikkikoulutuksen kentästä ja toimijoista nyky-Suomessa (Musiikkikoulutuksen visio 2020).

Taiteen perusopetuksella on kahtalainen tärkeä merkitys. Se toimii kokonaisvaltaisena kulttuurikasvatuksen ja taideharrastamisen muotona kaikille ikäryhmille. Sen lisäksi se toimii tärkeänä pohjana osana kulttuuri- ja taidealan koulutusjatkumoa, jossa harrastaminen muuttuu ammattimaiseksi taiteen tekemiseksi toisella asteella tai korkeakoulussa. Korkeakouluissa monet musikit valitsevat pedagogiopinnot, joissa musisoinnin voi yhdistää kasvatukseen.

Muodollisesti päteviä opettajia taiteen perusopetuksessa, konservatorioissa, ja muissa musiikkioppilaitoksissa ovat pedagogisen tutkinnon suorittaneet henkilöt. Instrumenttiopettajia ja musiikkipedagogeja koulutetaan Suomessa Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa ja kahdeksassa ammattikorkeakoulussa. Kansanmusiikkipedagogiksi voi pätevoityä vain Centria-ammattikorkeakoulusta tai Sibelius-Akatemiasta.

Musiikkipedagogit päätyvät usein työskentelemään taiteen perusopetuksen oppilaitoksiin ja vapaan sivistystyön kentälle. Siksi on syytä tarkastella toimintaympäristöä ja sen muutoksia, jotta musiikkipedagogin opetussuunnitelmaa voidaan tehokkaalla tavalla päivittää. Opetushallitus antoi valtakunnallisen määräyksen taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista vuonna 2017 sekä laajalle että yleiselle oppimäärälle. Oppijoille oli haluttu tarjota mahdollisuus opiskella musiikkia sekä tavoitteellisesti (laaja oppimäärä) että harrastuen (lyhyt oppimäärä) (TPOPS 2017a; TPOPS 2017b).

Vuoden 2017 taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmamuutos avasi uudenlaisia näkökulmia musiikkioppilaitoksille. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman arvoperustan mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitukselle. Lisäksi oppimiskäsityksestä mainitaan, että oppilas on aktiivinen toimija, joka asettaa itse tavoitteita ja toimii niiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset ja uuden luominen tukevat tätä. Ryhmäopetukseen, innovointiin ja luovuuteen kannustetaan myös voimakkaasti ja kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa nostetaan esiin (TPOPS 2017a; TPOPS 2017b.) Ajattelussa on yhteneväisyyksiä näppärifilosofiaan sekä Unescon yleissopimukseen aineettoman kulttuuriperinnön suojelusta. Arvoperustaan sisältyy elementtejä, joilla vahvistetaan kuulumisen tunnetta, osallisuutta ja innostetaan osallistumaan.

Taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistaminen on parhaillaan käynnissä opetusministeriössä ja lausuntakierros päättyi syyskuussa 2025. Lakiehdotuksen keskeisiä tavoitteita ovat saavutettavuus ja alueellisen saatavuuden edistäminen, laadullisen kehittämisen ja taloudellisen kestävyyn yhdistäminen sekä yhdenvertaisuuden parantaminen eri taiteenlajien välillä. Alueellisen saatavuuden turvaaminen on keskeinen tasa-arvopoliittinen linjaus, joka liittyy väestörakenteen muutoksiin Suomessa (Tilastokeskus 2024). Merkittävin muutosehdotus on siirtyminen kahdesta oppimäärästä yhteen 50 opintopisteen laajuiseen oppimäärään – toisin sanoen laaja oppimäärä olisi poistumassa. Näin pyritään yhdenmukaistamaan taiteenalojen rakenteita sekä mahdollistamaan parempaa vertailtavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Esitys herättää myös kysymyksiä eri taiteenalojen erityispiirteiden huomioimisesta. Yksi musiikkikoulutuskenttää huolestuttava ehdotus koskee kelpoisuusvaatimuksia, jotka mahdollistaisivat opettajana toimimisen ilman mitään muodollista taiteellista tai pedagogista koulutusta. Kaikille perusopetuksen taidealoille ei ole tarjolla muodollista opettaja- tai pedagogikoulutusta. Lakiehdotus lupaa yhtäältä parempaa yhdenvertaisuutta, mutta toisaalta enteilee koulutusta vastaavaan työhön liittyviä ongelmia eri taiteenaloille. Laki tulee voimaan vuonna 2027, ja ensimmäiset uudet opetussuunnitelmat käynnistynevät syksyllä 2028 (OKM 2025).

Näppäripedagogiikka korkeakoulun opetussuunnitelmassa

Miksi näppäripedagogiikkaa integroidaan nyt formaaliin musiikkipedagogin opetussuunnitelmaan? Vastaus on melko yksinkertainen – ajat ovat muuttuneet ja muuttumassa. Musiikkipedagogin tulee tarjota yhdenvertaista ja saavutettavaa opetusta, ottaa huomioon oppijoiden taustat, kapasiteetit ja pyrkimykset sekä osata ohjata erilaisia ryhmiä ja yhteisöjä taiteen perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti (vrt. OKM 2024). Erityisesti instrumenttipedagogien koulutuksessa ryhmäopetustaidot ovat nykyään entistä enemmän keskiössä. Tarpeeseen soveltuvia yhteisöllisen ohjaamisen työkaluja on näppäripedagogiikassa kehitetty ja testattu jo vuosikymmeniä.

Näppäripedagogiikan integroiminen Centrian musiikkipedagogikoulutukseen avaa mahdollisuuksia muun muassa koulutuksen monipuolistamiseen, opiskelijayhteisön vahvistamiseen ja kuulumisen tunteen kehittymiseen, kun asioita tehdään enemmän yhdessä – myös yhdessä suunnitellen. Yhtye- tai kuoro-ohjauksen opinnoissa ryhmäpedagogiikka on osa nykyistäkin opintosuunnitelmaa. Nyt tätä taitoa päästään laajentamaan näppäryyliin, mikä vaatii myös musiikin sovittamisen taitoja ja eri ikäisten ja tasoisten oppijoiden huomioimista ja ohjaamista samanaikaisesti. Samalla paikalliseen musiikkiperinteeseen tutustuminen auttaa ymmärtämään muita perinteitä, tapoja ja kulttuurista moninaisuutta.

Olen suunnitellut näppäripedagogiikan oppisisältöjä Centrian musiikkipedagogikoulutukseen yhdessä Anni ja Pilvi Järvelän kanssa. He ovat näppäritoimijoita, muusikota ja pedagogija. Olemme pohtineet näppärifilosofian jalkauttamista olemassa oleviin opintojaksoihin sekä uusien sisältöjen lisäämistä. Tämänhetkessä opetussuunnitelmassa näppäripedagogiikka täydentää jo tarjottavaa pedagogikoulutusta osana olemassa olevia opintojaksoja. Sen lisäksi olemme suunnitelleet erillisiä opintojaksoja, jotka keskittyvät paitsi paikallisperinteisiin, myös pedagogiseen, eri lähtötasot huomioivaan musiikin sovittamiseen sekä ryhmäsoiton opettamiseen näppäripedagogiikalle ominaisista lähtökohdista.

Näppäripedagogiikan sisältöjä halutaan tarjota musiikinlajista riippumatta kaikille musiikkipedagogitutkintoa opiskeleville joko suuntautumisvaihtoehtona tai valinnaisina opintojaksoina. Suunnitelmissa on myös avoimen väylän opiskelijoille näppäripedagogiikkaan keskittyviä jatkuvan oppimisen pieniä osaamiskokonaisuuksia. Tällä hetkellä kaikki klassisen tai rytmimusiikin koulutusohjelmien opiskelijat eivät ehkä osaa mieltää näppäripedagogiikkaa osaksi omaa tulevaa opetustyötään. Kansanmusiikin opiskelijoille taas näppäripedagogiikka on suurilta osin tuttua. Meillä koulutuksen järjestäjillä on pohdinnassa millaisia demoja, informaatiotilaisuuksia ja kokeiluja järjestämme, jotta näppärifilosofia voidaan jalkauttaa tehokkaammin koulutuksessamme. Eri musiikinlajien opintopolut saattavat siiloutua sekä taiteen perusopetuksessa että korkeakoulujen musiikkipedagogiohjelmassa, ja

tavoitteenamme on tuottaa enemmän lajirajoista riippumattomia yhteisöllisiä kokemuksia opintojen aikana.

Yhteisöllisen näppäripedagogiikan opiskelua korkeakoulussa on hyvä pohtia yhdessä opiskelijoiden kanssa. Millaisena he näkevät näppäripedagogiikan formaalissa koulutuksessa? Millaisia opetustehtäviä he hahmottavat omaan tulevaan työhönsä? Voiko näppäripedagogiikasta olla apua tulevaisuuden haasteita ratkottaessa? Vastaukset voivat olla hyvin erilaisia johtuen työpaikan maantieteellisestä sijainnista ja alueen tarjoamasta oppilasmäärästä. Pohdinta on myös hyvin ajankohtainen liittyen tulevaan taiteen perusopetuksen lakimuutokseen ja sen saatavuus- ja saavutettavuustavoitteeseen sekä siihen, miten musiikkioppilaitokset valmistautuvat muutoksiin (vrt. OKM 2025).

Musiikkioppilaitoksissa on suurelta osin luovuttu valinta- ja soveltuvuuskokeista ja aikuisille on luotu monenlaisia polkuja musiikin harrastamiseen jatkuvan oppimisen hengessä. Valintakokeet ovat oikeastaan tarpeen vain silloin, kuin oppilaspaikkoja on selvästi kysyntää vähemmän. Näppäreiden lanseeraama lause ”ajatton ja rajaton musiikinopiskelu” on jo toteutuksessa useissa maamme musiikkioppilaitoksissa etenkin eri ikäryhmien osalta.

Musiikkipedagogiikan korkeakoulutukseen hakevien taustaopinnot saattavat olla hyvin erilaiset kuin muutama vuosikymmen sitten. Koulutuksen järjestäjä joutuu pohtimaan, millainen taitotaso takaa koulutettavuuden ja miten parhaiten koulutamme musiikkipedagogeja monimuotoistuvaan työelämään rajatussa opiskeluaajassa. Hakijoiden joukosta voidaan tunnistaa perinteisen musiikkiopistopolun käyneiden lisäksi myös itseoppineet ja harrastajataustaiset hakijat. Heidän osaamisensa perustuu esimerkiksi bänditoimintaan, oman musiikin tuottamiseen tai itsenäiseen opiskeluun. Informaalit ja nonformaalit polut voivat yhtä lailla johdattaa korkeakouluopintoihin, ainakin Centriassa.

Taiteen perusopetuksen tehtäväksi on määritelty kestävän tulevaisuuden rakentaminen, moniarvoisen ja uudistuvan kulttuuriperinnön kannattelu sekä kulttuurisen lukutaidon kehittyminen taiteen keinoin (TPOPS 2017a; TPOPS 2017b). Näppäripedagogiikka voi osaltaan tukea näitä pyrkimyksiä periaatteella ”kaikki mahtuvat mukaan”. Vaikka metodi pohjautuu paikalliseen musiikkiperinteeseen, voi pedagogiikkaa toteuttaa missä tahansa, ja musiikin avulla kohtaamisista tulee luonnollisia (Näppärit 2025). Jokainen osallistuja ei varmasti koe perinnettä heti omakseen, mutta siihen tutustuminen kuuntelemalla, soittamalla ja laulamalla antaa kuitenkin mahdollisuuden laajentaa ymmärrystä eri perinteistä. Centrian toiveena on, että näppäripedagogiikkaa opiskelleet vahvistaisivat tulevaisuudessa työnsä kautta oppijoiden paikallisperinteiden tuntemusta ja omistajuuden kokemusta elävästä kulttuuriperinnöstä. Näppäripedagogiikka voisi auttaa opiskelijoita edistämään esimerkiksi Faron sopimuksessa esiin nousevia yhteisöllisiä ja kestäviä elämänarvoja (Euroopan neuvosto 2005).

Pohdinta

Millaiseen toimintaympäristöön koulutamme musiikkipedagogeja? Suomea ja sen musiikkikoulutuskenttää koskettavat pienentyvät ikäluokat sekä pääkaupunkiseudun ulkopuolisten alueiden veto- ja pitovoima (Centria 2025). Taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistushankkeen tavoitteet saavutettavuudesta kenties nostavat jatkossa esiin yhteisöt ja niiden merkityksen oppimisen tiloina entistä selvemmin. Samoin kulttuurisen moninaisuuden sekä

kulttuurisen lukutaidon ja kompetenssin teemat korostunevat (Folkestad 2006; Lähdesmäki 2021; OKM 2024).

Jatkuvasti muovautuva musiikkiperinne on sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden sekä kuulumisen tunteen keskeinen elementti. Aineettoman kulttuuriperinnön hyvänä käytäntönä näppäripedagogiikka tukee myös Centrian strategisia päämääriä (Centria 2024). Lisäksi näppäripedagogiikka lisää paikallista yhteistyötä kasvattaen synergiaetuja musiikkialan koulutuksen toimijoiden välillä. Nähtäväksi jää, millaisia opiskelijoita näppäripedagogiikka tulee houkuttelemaan ja miten sen soveltuvuus kaikenlaiseen musiikkiin saadaan viestittyä laajemmalle joukolle hakijoita.

Kirjallisuus

- Allen, Kelly-Ann, Margaret L. Kern, Christopher S. Rozek, Dennis M. McInerney ja George M. Slavich. 2021. "Belonging: A Review of Conceptual Issues, an Integrative Framework, and Directions for Future Research." *Australian Journal of Psychology* 73, no. 1: 87–102. <https://doi.org/10.1080/0049530.2021.1883409>.
- Baumeister, Roy F. ja Mark R. Leary. 1995. "The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation." *Psychological Bulletin* 117, no. 3: 497–529. <http://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>.
- Centria. 2024. "Centrian uusi strategia." Luettu 4.4.2025. <https://www.centria.fi/strategia>.
- Centria. 2025. "Centria päätösten portailla." *Centria-ammattikorkeakoulun podcast*. Luettu 10.12.2025. <https://net.centria.fi/centria-paatosten-portailla-podcastissa-pohditaan-alueen-elinvoimaa-ja-ennakointikyvykkytta-alue-ja-vaestonkehityksen-asiantuntijan-timo-aron-kanssa/>.
- Euroopan neuvosto. 2005. "Convention on the Value of Cultural Heritage for Society." Luettu 10.4.2025. <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention>.
- Folkestad, Göran. 2006. "Formal and Informal Learning Situations or Practices vs Formal and Informal Ways of Learning." *British Journal of Music Education* 23, no. 2: 135–145. <https://doi.org/10.1017/S0265051706006887>.
- Isola, Anna-Maria, Heidi Kaartinen, Lars Leemann, Raija Lääperi, Taina Schneider, Salla Valtari ja Anna Keto-Tokoi. 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Työpaperi 33/2017. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>.
- Järvelä, Mauno, Antti Huntus, Pekka Kuusisto, Pilvi Järvelä, Ville Kangas, Jan Ekedahl ja Wolfgang Amadeus Mozart. 2014. *Näppäripedagogiikka*. Kaustinen: Kansanmusiikki-instituutti.
- KMI. 2025. *Kansanmusiikki-instituutti*. Luettu 18.3.2025. <https://www.kansanmusiikki-instituutti.fi>.
- Kömmus, Helmi. 2023. "How to Participate in Participatory Music Making at a Contemporary Folk Music Festival: Runo-Song Nests as an Example from the Kaustinen Folk Music Festival." *Folklore: Electronic Journal of Folklore* 93: 79–104. <https://doi.org/10.7592/FEJF2023.91.kommus>.
- Kärjä, Antti-Ville. 2022. "Musiikkiperintö Suomessa." In *Kaanon ja marginaali: Kulttuuriperinnön vaiennetut äänet*. <https://doi.org/10.21435/ksvk.101>.

- Laes, Tuulikki, Marja-Leena Juntunen, Marja Heimonen, Hanna Kamensky, Sari Kivijärvi, Katri Nieminen, Tuuli Tuovinen, Iiris Turpeinen, Hanna Elmgren, Anna Linnapuomi ja Olli Korhonen. 2018. "Saavutettavuus ja esteettömyys taiteen perusopetuksen lähtökohtana." *ArtsEqual Policy Brief*. Luettu 12.4.2025. <https://www.artsequal.fi/-/toimenpidesuositus-taiteen-perusopetuksen-saavutettavuus/1.8>
- Lamminmäki, Neea. 2023. "Näppäripedagogiikka: höntsäilyä ja tavoitteellista harrastamista." *Taideyliopiston blogi*. Luettu 10.12.2025. <https://blogit.uniarts.fi/en/post/napparipedagogiikka-hontsailya-ja-tavoitteellista-harrastamista-kulttuuriperinnon-innoittamana/>.
- Lähdesmäki, Tuuli. 2016. *Keiden perinteitä tulisi vaalia?* Jyväskylä: Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos, Jyväskylän yliopisto. Luettu 10.12.2025. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201607113560>.
- Lähdesmäki, Tuuli, Tuija Saesma, Kaisa Hiltunen, Saara Jänntti, Nina Sääsilahti, Antti Vallius, ja Kaisa Ahvenjärvi. 2016. "Fluidity and Flexibility of 'Belonging': Uses of the Concept in Contemporary Research." *Acta Sociologica* 59, no. 3: 233–247. <https://doi.org/10.1177/0001699316633099>.
- Lähdesmäki, Tuuli. 2021. *Kulttuurisen lukutaidon oppimishjelma: Työkaluja empatian ja vuoropuhelun opettamiseen ja oppimiseen*. Luettu 2.3.2025. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202112015852>.
- Museovirasto. 2017. "Pohjoismainen verkkosivusto esittelee elävän perinnön vaalimisen hyviä käytäntöjä." Luettu 10.12.2025. <https://www.epressi.com/tiedotteet/kulttuuri-ja-taide/pohjoismainen-verkkosivusto-esittelee-elavan-perinnon-vaalimisen-hyvia-kaytantoja.html>.
- Musiikkikoulutuksen visio. 2020. "Suomalaisen musiikkikoulutuksen visio 2030." Luettu 11.3.2025. <https://musiikkikoulutuksenvisio.fi>.
- Näppärit. 2025. *Näppärit: Rajatonta ja ajatonta musiikkikasvatusta jo 80-luvulta lähtien*. Luettu 15.2.2025. <https://www.napparit.fi>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). 2024. *Uudistuva taiteen perusopetus*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu 10.4.2025. <https://okm.fi/uudistuva-taiteen-perusopetus>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). 2025. *Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu 30.8.2025. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-349-2>.
- Opetushallitus (OPH). 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Helsinki: Opetushallitus. Luettu 10.12.2025. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>.
- Opetushallitus (OPH). 2025. "Taiteen perusopetuksen historiastajanykytilasta." Luettu 10.12.2025. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetuksen-historiasta-ja-nykytilasta>.
- Storsve, Gaute. 2024. "Formal, Informal, and Non-formal Learning as Analytic Categories for Research in Music Education." *International Journal of Music Education*. <https://doi.org/10.1177/02557614241250035>.
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). 2025. *Osallisuuden edistäminen*. Helsinki: THL. Luettu 10.12.2025. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>.
- Tilastokeskus. 2025. *Väestörakenne 2024, taajamat* [verkkójulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 10.12.2025. <https://www.stat.fi/tilasto/vaerak>.
- TPOPS. 2017a. *Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelmien perusteet 2017*. Määräykset ja ohjeet 2017: 12a. Helsinki: Opetushallitus. Luettu 10.12.2025. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/taiteen-perusopetuksen-laajan-oppimaaran-opetussuunnitelman>.

- TPOPS. 2017b. *Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteet 2017*. Määräykset ja ohjeet 2017: 11a. Helsinki: Opetushallitus. Luettu 10.12.2025. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/taiteen-perusopetuksen-yleisen-oppimaaran-opetussuunnitelman>.
- Tullberg, Markus ja Eva Sæther. 2022. "Playing with Tradition in Communities of Swedish Folk Music: Negotiations of Meaning in Instrumental Music Tuition." *Frontiers in Education (Lausanne)* 7. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.974589>.
- UNESCO. 2003. *Text of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: UNESCO. Luettu 12.4.2025. <https://ich.unesco.org/en/convention>.
- Valtioneuvosto. 2023. "Kulttuuriperintöstrategian 2023–2030 tiivistelmä lyhyesti ja selkeästi." Luettu 10.3.2025. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231212153522>.
- van der Merwe, Liesl ja Janelize Morelli. 2022. "Explaining How Community Music Engagement Facilitates Social Cohesion through Ritualised Belonging." *Religions* 13, no. 12: 1170. <https://doi.org/10.3390/rel13121170>.
- Vihreälehto, Ira. 2023. "Mikä kulttuuriperintö." *Kulttuuriperintökasvatuksen seura*. Luettu 10.1.2025. <https://kulttuuriperintokasvatus.fi/mika-kulttuuriperinto>.
- Vihreälehto, Ira. 2025. "Mitä on kulttuuriperintö." *Opetushallitus*. Luettu 10.12.2025. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mita-kulttuuriperinto>.
- Virkkula, Esa. 2016. "Informal in Formal: The Relationship of Informal and Formal Learning in Popular and Jazz Music Master Workshops in Conservatoires." *International Journal of Music Education* 34, no. 2: 171–185. <https://doi.org/10.1177/0255761415617924>.
- Weatherly, Katy leong Cheng Ho, Christopher Alan Weatherly, Yun Chen ja PuiKei Lau. 2024. "A Scoping Review of Empirical Studies on Informal Music Learning." *British Journal of Music Education* 42, no. 1: 46–64. <https://doi.org/10.1017/S0265051724000202>.
- Yuval-Davis, Nira. 2006. "Belonging and the Politics of Belonging." *Patterns of Prejudice* 40, no. 3: 197–214. <https://doi.org/10.1080/00313220600769331>.

Annika Mylläri työskentelee Centria-ammattikorkeakoulussa musiikin koulutusalaopettajana. Lisäksi hän toimii väitöskirjatutkijana Jyväskylän yliopistossa kulttuuriseen lukutaitoon keskittyvässä d@arts -hankkeessa. Musiikkikasvatukseen liittyvän väitöskirjatutkimuksen teemoja ovat osallistavat yhteisölliset musiikki- ja taideprojektit ja niiden suhde kuulumisen tunteeseen.